

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2010 M. LIEPOS 21 D. NUTARIMO NR. 1133 „DĖL
LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2007 M. RUGPJŪČIO 8 D. NUTARIMO
NR. 804 „DĖL NACIONALINĖS ŽALIŲJŲ PIRKIMŲ ĮGYVENDINIMO
PROGRAMOS PATVIRTINIMO” IR JĮ KEITUSIŲ NUTARIMŲ PRIPAŽINIMO
NETEKUSIAIS GALIOS” PAKEITIMO“ PROJEKTO**
TAP Nr. 21-592; TAIS Nr. 21-21131(2)

2021-05-26 Nr.NV-1130

Vilnius

Įvertinę Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. liepos 21 d. nutarimo Nr. 1133 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 8 d. nutarimo Nr. 804 „Dėl nacionalinės žaliųjų pirkimų įgyvendinimo programos patvirtinimo” ir jį keitusių nutarimų pripažinimo netekusiais galios” pakeitimo“ projekto (toliau – Projektas) atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Projektu keičiamo Vyriausybės 2010 m. liepos 21 d. nutarimo Nr. 1133 (toliau - keičiamas nutarimas) preambulėje įtraukiamas teisinis pagrindas – Viešųjų pirkimų įstatymo 92 str., kuris nustato visų viešųjų pirkimų valdyje dalyvaujančių institucijų kompetenciją. Atsižvelgiant į tai, kad keičiamame nutarime visos šios institucijos nėra minimos, pateiktinas pagrindimas dėl šio teisinio pagrindo aktualumo arba jo atsisakytina. Šiuo aspektu pagrįstinas ir Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų įstatymo (toliau – Pirkimų įstatymas) 100 str., kaip teisinio pagrindo nurodymas. Be to, atsižvelgiant į tai, kad „pirkimų“ sąvoka įvedama tik keičiamo nutarimo 1 p., atitinkamai tikslintina keičiamo nutarimo preambulė, kurioje turėtų būti minimi tiek viešieji pirkimai, tiek pirkimai, atliekami vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų (toliau kartu – pirkimai).

2. Keičiamame nutarime vartojama „žaliųjų pirkimų“ sąvoka, tačiau ji nėra jame apibrėžta. Atsižvelgiant į tai, kad keičiamo nutarimo 1 ir 2 p. numatytos nuostatos dėl *žaliųjų pirkimų* verčių, kurių pritaikyti nebūtų galimybės neapibrėžus „žaliųjų pirkimų“ sąvokos bei vadovaujantis Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 str. 2 d. nustatytu teisėkūros aiškumo principu,

reiškiančiu, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, *suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas*, keičiamas nutarimas pildytinas minėtos sąvokos apibrėžimu. Atkreiptinas dėmesys, kad keičiamo nutarimo teisiniu pagrindu nurodomas Viešųjų pirkimų įstatymo 35 str. 2 d. 12 p., remiantis kuriuo prekių, paslaugų ar darbų *aplinkos apsaugos reikalavimai ir (arba) kriterijai* taikomi Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos *nustatytais atvejais ir tvarka*.

3. Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, keičiamo nutarimo 1 p. tikslintinas aiškiai nustatant, kokiems pirkimams netaikomi žaliųjų pirkimų reikalavimai, ir, kokie pirkimai yra atskaitos taškas žaliųjų pirkimų reikalavimams - visi pirkimai, ar tik tie pirkimai, kuriems taikomi žaliųjų pirkimų reikalavimai. Be to, šis punktas tikslintinas prieš žodį „užsienyje“ įrašant „vykdomus“.

4. Atsižvelgiant į tai, kad remiantis keičiamo nutarimo 7 p., keičiamo nutarimo 1 p. būtų taikomas nuo 2021 m. liepos 1 d., keičiamo nutarimo 1.1 p. tikslintinas, atsisakant perteklinės nuostatos „nuo 2021 m. liepos 1 d.“.

5. Remiantis viešosios įstaigos CPO LT pateikta informacija, šiuo metu CPO LT administruoja 60 centralizuotų pirkimų modulių dėl įvairių pirkimo objektų ir siekdama užtikrinti perkančiųjų organizacijų ir perkančiųjų subjektų poreikius, vėliausiai iki 2023 metų turėtų nutraukti visus šiuo metu veikiančius bei kuriamus centralizuotų pirkimų modulius, sukurtus dinaminių pirkimų sistemų bei preliminarinių sutarčių pagrindu, kurių galiojimo terminas yra iki keturių metų bei pakeisti juos naujais, nuo 2023 metų, tik žalias prekes, paslaugas ar darbus turinčiais moduliais (tai galimai pažeistų teisėtus tiekėjų lūkesčius, dėl pirkimo skelbime nurodyto galiojimo termino, kuris būtų ženkliai sutrumpintas). Atsižvelgiant į tai, Projekto lydimoji medžiaga pildytina išsamiau pagrindimu, kaip keičiamo nutarimo 1.3 p. nuostata (nuo 2023 m. turi būti užtikrintas 100 proc. žaliųjų pirkimų vykdymas) leis užtikrinti tinkamą Viešųjų pirkimų įstatymo 82 str. 2 d. (atitinkamai ir Pirkimų įstatymo 90 str. 2 d.) nuostatos įgyvendinimą (perkančiosios organizacijos, išskyrus nurodytas išimtis, privalo įsigyti prekių, paslaugų ir darbų šio straipsnio 1 dalyje nurodytu būdu (t.y. iš (per) centrinės perkančiosios organizacijos), jeigu Lietuvoje veikiančios centrinės perkančiosios organizacijos siūlomos prekės ar paslaugos, per sukurtą dinaminę pirkimų sistemą ar sudarytą preliminarinę sutartį galimos įsigyti prekės, paslaugos ar darbai atitinka perkančiosios organizacijos poreikius ir perkančioji organizacija negali prekių, paslaugų ar darbų įsigyti efektyvesniu būdu racionaliai naudodama tam skirtas lėšas).

6. Keičiamo nutarimo 2 p. tikslintinas šiais aspektais:

6.1. Nurodytina, koku teisiniu pagrindu remiantis formuluojamas pavedimas visiems *asignavimų valdytojams* (tiek valstybės biudžeto, tiek ir savivaldybės biudžeto, tiek

Vyriausybei pavaldiems, tiek ir nepavaldiems subjektams), skiriant lėšas *nepерkančiosioms organizacijoms*, įtvirtinti prievolę naudojant šias lėšas taikyti žaliųjų pirkimų reikalavimus pagal keičiamo nutarimo 1.1 – 1.3 p. Šiuo aspektu įvertintinas ir keičiamo nutarimo 3 p. nustatomas įpareigojimas administruojančioms institucijoms.

6.2. Atskleistinas sąvokos „nepерkančioji organizacija“ turinys, nurodant, kokie subjektai turimi omenyje. Jei šiais subjektais būtų suprantami visi subjektai, išskyrus perkančiąsias organizacijas ir perkančiuosius subjektus (tai reikėtų ir nurodyti), tai šie subjektai negalėtų vykdyti *pirkimų*, kaip jie apibrėžti Viešųjų pirkimų įstatyme ir Pirkimų įstatyme, todėl žaliųjų *pirkimų* reikalavimų nustatymas jų vykdomai veiklai įgyvendinant pažangos priemones ir (ar) projektus būtų teisiškai nepagrįstas. Šiais aspektais tikslintinas ir keičiamo nutarimo 3 p.

6.3. Šiame punkte nustatoma, kad minėti žaliųjų pirkimų reikalavimai būtų taikomi ir pažangos *lėšoms*, kuriomis įgyvendinamos *regionų plėtros planuose* suplanuotos pažangos priemonės ir (ar) projektai. Atkreiptinas dėmesys, kad remiantis Regioninės plėtros įstatymo 5 str. regionų plėtros planų tikslų ir uždavinių įgyvendinimo priemonės ir projektai finansuojami iš valstybės biudžeto ir *savivaldybių biudžetų* lėšų ir gali būti finansuojami iš *kitų šaltinių*. Todėl nustačius reikalavimus visoms minėtoms lėšoms galimai būtų pažeistas Vietos savivaldos įstatyme (4 str.) įtvirtintas savivaldybių savarankiškumo ir veiklos laisvės pagal Konstitucijoje ir įstatymuose apibrėžtą kompetenciją, principas.

6.4. Pateiktinas pagrindimas, kodėl žaliųjų pirkimų reikalavimai būtų taikomi tik pažangos lėšų atžvilgiu, tačiau netaikomi tęstinės veiklos lėšoms. Be to, nurodytina, kaip yra suprantama sąvoka „pažangos lėšos“ (kaip ji apibrėžta Strateginio valdymo įstatyme).

6.5. Šiame punkte visur nuosekliai vartotina nuostata „pažangos priemonės ir (ar) projektai“ bei „pažangos lėšos“. Šiuo aspektu tikslintinas ir keičiamo nutarimo 3 p.

7. Keičiamo nutarimo 3 p. tikslintinas šiais aspektais:

7.1. Atskleistinas sąvokos „administruojančios institucijos“ turinys, nurodant kokie subjektai turimi omenyje. Atkreiptinas dėmesys, kad jeigu projektus administruojančios institucijos turėtų viešųjų įstaigų statusą, tai už šios funkcijos vykdymą valstybės biudžeto lėšos joms galėtų būti skiriamos tik, jei tokia galimybė būtų numatyta jų veiklos sritį reglamentuojančiuose įstatymuose, Strateginio valdymo įstatyme arba Vyriausybės nutarimuose, priimtuose vadovaujantis tiesiogiai taikomais Europos Sąjungos teisės aktais ir tarptautinėmis sutartimis, nustatančiais Europos Sąjungos ar atskirų valstybių finansinės paramos, teikiamos Lietuvai, administravimo tvarką, programoms vykdyti (žr. Biudžeto sandaros įstatymo 5 str. 1 d. 1 p.).

7.2. Siekiant teisinio aiškumo, tikslintina nuostata, kuria administruojančios institucijos turi teikti Aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūrai *susisteminti*

informaciją, atskleidžiant koku būdu (tvarka) ta informacija turi būti sisteminama. Taip pat atskleistina, kas turima mintyje, nurodant „paskesnė pirkimų patikra“ – kas ją atlieka, kokia tvarka.

8. Keičiamo nutarimo 4 p. tikslintinas, kadangi jame pateiktos perteklinės rekomendacijos Viešųjų pirkimų tarnybai perkančiųjų organizacijų ir perkančiųjų subjektų atžvilgiu – 4.1 p. nuostata, atsižvelgiant į Viešųjų pirkimų įstatymo 95 str. 1 d. 4 ir 5 p. bei Pirkimų įstatymo 101 str. 1 d. 4 ir 5 p., o 4.2 p. nuostata, atsižvelgiant į Viešųjų pirkimų įstatymo 35 str. 2 d. 12 p. ir 95 str. 1 d. 2 p. bei Pirkimų įstatymo 48 str. 2 d. 11 p. ir 101 str. 1 d. 2 p. (atitinkamos Viešųjų pirkimų tarnybos funkcijos įtvirtintos ir Viešųjų pirkimų tarnybos nuostuose, patvirtintuose 2011 m. gruodžio 21 d. nutarimu Nr. 1517). Rekomendacijos Viešųjų pirkimų tarnybai vykdyti funkcijas neperkančiųjų organizacijų atžvilgiu neturi teisinio pagrindo (žr. Viešųjų pirkimų įstatymo 95 str. 1 d. 19 p. ir Pirkimų įstatymo 101 str. 1 d. 16 p.).

9. Keičiamo nutarimo 6 p. nustatomas įpareigojimas Aplinkos ministerijai patvirtinti Žaliųjų pirkimų įgyvendinimo 2021–2025 m. priemonių planą. Jeigu šioms priemonėms įgyvendinti bus reikalingas finansavimas pažangos lėšomis, tai jis galėtų būti planuojamas tik per Strateginio valdymo įstatyme nurodytus planavimo dokumentus (9 str.). Atsižvelgiant į tai, atskleistina, kokiam Strateginio valdymo įstatyme nurodytam planavimo dokumentui turėtų būti priskirtinas minėtas planas.

10. Atsižvelgiant į keičiamo nutarimo 2 p. turinį, šiuo punktu pildytinas keičiamo nutarimo 7 p., nustatantis, kokie keičiamo nutarimo punktai taikomi nuo 2021 m. liepos 1 d.

Teisės grupės vyresnioji patarėja

Ieva Peciukonienė